

Asia: VN/27438/2023

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitysluonnos EU:n datasäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt FiComilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta EU:n datasäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. FiCom kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit

- Datasäädöksen viranomaisvalvonta ja -tehtävät tulee keskittää Liikenne- ja viestintävirastolle, jonka riittävistä resursseista on huolehdittava.
- Päällekkäistä sääntelyä on vältettävä.
- Seuraamusmaksun enimmäismäärien tulee selkeämmin perustua rikottavan velvoitteen suhteelliseen vakavuuteen datasäädöksen kokonaisuudessa.
- Yksityisten välisissä suhteissa käytössä olevia oikeussuojakeinoja on datasäädöksen rikkomistilanteissa täsmennettävä.

Liikenne- ja viestintäviraston resursseista huolehdittava

FiCom kannattaa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom nimeämistä datasäädöksen pääasialliseksi valvontaviranomaiseksi ja datakoordinaattoriksi. Esityksen mukaan esitettäviä uusia tehtäviä ei kuitenkaan ole mahdollista hoitaa viraston olemassa olevilla resursseilla. Ehdotettujen tehtävien hoitaminen riittävällä tasolla edellyttäisi lisäresursseja esimerkiksi Traficomilta arviolta 10 henkilötyövuotta (esitysluonnoksen s. 28 ja 30). Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta lisäresurssointia lisämäärärahaesityksillä valtion vuoden 2025 talousarvioon, vaan uudet tehtävät tulisi ensisijaisesti

hoitaa viranomaisten nykyisiä tehtäviä tehostamalla ja toimintaa sopeuttamalla. Mikäli tästä huolimatta uusista valvontatehtävistä aiheutuisi lisäresurssitarpeita, ne otettaisiin huomioon valtiontalouden kehyspäätöksissä ja myöhemmissä valtion talousarvioesityksissä (esitysluonnoksen s. 31).

Liikenne- ja viestintäviraston riittävät resurssit on turvattava, jotta se voi hoitaa sekä jatkuvasti laajenevat uudet valvontatehtävät että viraston jo olemassa olevat tehtävät. Virastolle tulevien uusien tehtävien kustannuksia ei kuitenkaan saa vierittää teleyritysten tietoyhteiskuntamaksulla rahoitettavaksi – edes osittain.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan tehtäviä myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Tämän lisäksi datasäädöksen tietosuojaan liittyvien velvoitteiden osalta toimivaltaisena viranomaisena toimisi tietosuojavaltuutetun toimisto. Valvonnan yksinkertaisuuden ja tehokkuuden vuoksi paras vaihtoehto olisi, että Liikenne- ja viestintävirastolla olisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston sijaan toimivalta myös esitysluonnoksen 3 §:ssä viitatuissa asioissa. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo jo nykyisellään esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain sisältämien kuluttajaoikeudellisten säännösten noudattamista.

Datasäädöksen viranomaisvalvonta ja -tehtävät tulee muutenkin keskittää vain yhdelle viranomaiselle, sillä datasäädöksestä on monilta osin vaikeaa tunnistaa omaksi kokonaisuudekseen tietosuojaan liittyviä velvoitteita. Datasäädöstä sovellettaessa on joka tapauksessa noudatettava jo olemassa olevia tietosuojaan liittyviä velvoitteita. Silloin, kun kyse on nimenomaan datasäädöksen epäilystä rikkomisesta, tulisi yleisen toimivaltaisen viranomaisen pystyä ratkaisemaan asia datasäädöksen soveltamisen osalta. Tällöin asioiden viranomaiskäsitely olisi todennäköisesti yritysten kannalta selkeämpää ja ennakoitavampaa.

Päällekkäistä sääntelyä vältettävä

Datasäädös ei saa aiheuttaa päällekkäistä sääntelyä teleyrityksille, joita säädellään jo sähköisen viestinnän palveluista annetulla lailla. Vaikka teleliiketoiminta on rajattu säädöksen ulkopuolelle, on mahdollista, että teleyritykset voisivat tulevaisuudessa tarjota datasäädöksen piiriin kuuluvia palveluita osana operaattoriliiketoimintaa ja -palveluita. Riski tuplasääntelystä on tällöin olemassa.

Seuraamusmaksun enimmäismääriä tarkasteltava uudelleen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan seuraamusmaksun käyttöönottoa laajalti datasäädöksen velvoitteiden rikkomisen varalle. Seuraamusmaksun tasoksi esitetään enintään neljä prosenttia oikeushenkilön EU:n laajuisesta liikevaihdosta. FiComin mielestä seuraamusmaksun

enimmäismäärien tulisi kuitenkin selkeämmin perustua rikottavan velvoitteen suhteelliseen vakavuuteen datasäädöksen kokonaisuudessa. Erityisesti esitysluonnoksen 13 §:n 2 momentissa ehdotettu neljän prosentin yläraja liisaajille, myyjille ja vuokraajille tiedonantovelvoitteen rikkomisesta vaikuttaa suhteettoman korkealta, kun otetaan huomioon tällaisten toimijoiden mahdollisuus vaikuttaa annettaviin tietoihin. Mallia olisi voinut hakea yleisestä tietosuoja-asetuksesta, jossa seuraamusmaksusääntely on portaittainen siten, että osaan velvoitteista sovelletaan kahden prosentin seuraamusmaksun ylärajaa.

Yksityisten välisissä suhteissa käytössä olevia oikeussuojakeinoja täsmennettävä

Esitysluonnoksessa ei ole täsmennetty yksityisten välisissä suhteissa käytössä olevia oikeussuojakeinoja datasäädöksen rikkomistilanteissa. Ehdotettu tilanne, jossa esitykseen ei sisällytettäisi esimerkiksi omia vahingonkorvaus- tai hyvityssäännöksiä, saattaa suosia datan haltijoita, jotka voivat rikkomistilanteissa tyypillisesti vedota esimerkiksi sopimusrikkomukseen tai liikesalaisuuslakiin. Sen sijaan datan vastaanottajilla tai datan käyttäjillä ei välttämättä ole käytössä vastaavantyyppisiä sopimusoikeudellisia tai erityissääntelyyn perustuvia oikeussuojakeinoja esimerkiksi tilanteissa, joissa datan haltija ei suostu luovuttamaan dataa. Datasäädöksen velvoitteiden rikkominen voi aiheuttaa varallisuusvahinkoja myös datan käyttäjille tai datan vastaanottajille, mutta vahingonkorvauslain mukaan tällainen vahinko tulee vain poikkeuksellisesti korvattavaksi.

Metsola Asko
FiCom ry